

Változatok az emberen túlira

KÖNYVKRITIKA - KETTEN EGY ÚJ KÖNYVRŐL - LXIV. évfolyam, 13. szám, 2020. március 27.

Ketten egy új könyvről – Horváth Márk-Lovász Ádám-Nemes Z. Mórió: *A poszthumanizmus változatai. Ember, embertelen és ember utáni.* Prae Kiadó, Budapest, 2019, 361 oldal, 3990 Ft

A poszthumanizmus változatait, miként ezt a könyv első fejezete részletesen bemutatja, a modernitás és a humanizmus emberképének radikális átalakulása hívta életre. Ezek az új gondolatirányok sem képesek teljesen felszámolni az embert vagy az emberi perspektívát, de az emberről való beszéd olyan új formáit akarják bevezetni, melyekben az ember központi, kitüntetett szerepe eltűnik. Tágabb értelemben ide tartozik a transzhumanizmus és az új materializmus is, de a kötet szerzői leginkább a kritikai poszthumanizmust emelik ki, mely a humanizmus dekonstrukcióját, egy nonantropocentrikus világnézetet, valamint a természet és a kultúra kontinuumát képviseli. Mindazonáltal a poszthumanizmusnak is megvannak a maga előképei: a posztmodern és posztstrukturális filozófiában (Foucault, Barthes, Derrida), a lefejezett ember és közösség Bataille-i képzetében vagy a „rombolni kell” Blanchot-i felszólításában. Ez is a transzgresszió (határátlépések és határsértések) filozófiája, mely a radikális sokféleségre, heterogenitásra és formátlanságra törekszik. Még annak árán is, hogy ez széttartó és akár (ön)ellentmondásos irányok felé vezet.